

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus piima- ja sealihatootjale“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus piima- ja sealihatootjale“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 11 lõike 1 ja § 18 lõike 1 alusel. Toetuse andmisel arvestatakse Vabariigi Valitsuse 28. oktoobri 2021. aasta kabinetiistungiga otsusega eraldada Maaeluministeeriumile Vabariigi Valitsuse reservist vahendid põllumajandussektori erakorraliseks toetamiseks.

2019. aasta sügisel Aasias alguse saanud ja 2020. aastal kiiresti üle maailma levinud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhang mõjus teatud sektorite (HoReCa – *hotels, restaurants, catering*) raskuste kaudu põllumajanduse tarneahela toimimisele negatiivselt. Raskemini tabas COVID-19 puhangu mõju põllumajandussektori esmatootjaid, kellede läbirääkimisjõud põllumajanduse tarneahelas on selgelt nõrgim. 2021. aasta I poolaastal erakorraliselt põllumajandussektori esmatootjatele makstud toetus aitas ettevõtjatel vähendada tagasiulatavalt 2020. aastal haiguspuhangu mõjul tekkinud tulu puudujääki. Käesoleva erakorralise toetusega toetatakse üksnes neid sektoreid, kus saaduste nõudlus turul ei ole tekitanud piisavat hinnatõusu sisendite olulise hinnatõusu kõrval.

2021. aasta alguseks näitasid põllumajandussaaduste hinnad pärast 2020. aasta Covid-19 viirusepuhangust tingitud hinnalangust taastumise märke. Oktoobriks 2021 ei ole kokkuostuhinnad loomakasvatuses siiski stabiilsele pandeemiaeelsele tasemele taastunud ja tõus on olnud aeglasem kui sisendihindadel. Ostusööda ja energiahindade oluline kallinemine vähendab ettevõtete tulu veelgi. Arvestades 2020. aasta keerulist olukorda, kus oluline tulu langus vähendas ettevõtjate reserve ja likviidsust, ei suuda loomakasvatuse ettevõtteid kasvavate kuludega praeguse tagasihoidlikuma saaduste hinnatõusu (piimasektoris) ja hinnalanguse (sealihasektoris) juures toime tulla. Vajadus vähendada söödakulusid mõjutab otseselt loomade tootlikkust ning võimendab ettevõtete tulu vähenemist ka realiseerimismahtude kokku tõmbumise kaudu. Peamised kahju saanud põllumajanduslikud tegevusvaldkonnad on piimatõugu lehma kasvatus ja seakasvatus.

Eeltoodust tulenevalt otsustati Vabariigi Valitsuse 28. oktoobri 2021. aasta kabinetiistungil eraldada Maaeluministeeriumile Vabariigi Valitsuse reservist põllumajandussektori erakorraliseks toetamiseks 5,5 miljonit eurot. Käesolev määrus kehtestab piima- ja sealihatootjale COVID-19 puhangust tingitud erakorralise toetuse (edaspidi *toetus*) andmise tingimused ja korra.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Erkki Miller (tel 625 6503, erkki.miller@agri.ee), sama osakonna nõunikud Liina Jürgenson (tel 625 6270, liina.jyrgenson@agri.ee) ja Kalev Karisalu (tel 625 6517, kalev.karisalu@agri.ee) ning maaelupoliitika ja analüüsi osakonna valdkonnajuht Liisa Kähr (tel 625 6551, liisa.kahr@agri.ee) ja sama osakonna nõunik Katre Kirt (tel 625 6140, katre.kirt@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee) ja eelnõu keeletoimetaja on sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb neljast peatükist ja 10 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Eelnõu eesmärk on kehtestada toetuse andmise tingimused ning kord.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud, milliseid Euroopa Liidu riigiabi andmist reguleerivaid määruseid toetuse andmisel kohaldatakse.

Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt on antav toetus riigiabi Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2020 teatise „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis” (ELT C 91 I, 20.03.2020, lk 1–9, muudetud ELT C 112 I, 04.04.2020, lk 1–9; ELT C 164, 13.05.2020, lk 3–15; ELT C 218, 02.07.2020, lk 3–8, ELT C 340 I, 13.10.2020, lk 1–10; ELT C 34, 01.02.2021, lk 6–15, Euroopa Komisjoni 18.11.2021.a muudatus C(2021) 8442) osa 3.1 (edaspidi *riigiabi ajutine raamistik*)¹ tähenduses.

Riigiabi ajutine raamistik näeb EL-i liikmesriikidele ette ühtsed reeglid riigiabi andmiseks ettevõtjatele, et võimaldada neil praegusest olukorrast taastuda. Riigiabi ajutise raamistiku osa 3.1 sätestab, et praeguses olukorras võivad olla asjakohaseks, vajalikuks ja sihipäraseks lahenduseks ajutised piiratud abisummad põllumajandustoodete esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele (edaspidi *põllumajandustootjatele*), kellel on ootamatu likviidsusnappus või isegi täielik likviidsuspuudus.

Komisjon loeb põllumajandustootjatele antava riigiabi Euroopa Liidu toimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 107 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivaks, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) abi ei ületa 290 000 eurot põllumajandustootja toetuse kohta;
- b) põllumajandustootjatele antava abi summat ei tohi kindlaks määrata turule viidud kaupade hinna või koguse alusel;
- c) abi antakse eelarveprognoosiga abikava raames;
- d) abi antakse põllumajandustootjatele, kes ei olnud 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes (üldise grupierandi määruse tähenduses). Mikro- või väikeettevõtjate puhul on võimalik kasutada erandit;
- e) abi antakse hiljemalt 30. juunil 2022.

Toetuse maksmiseks riigiabi ajutise raamistiku alusel peab riik saama meetmele Euroopa Komisjonilt heakskiidu. Selleks esitas Maaeluministerium maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse alusel 11. novembril 2021. aastal Euroopa Komisjonile riigiabi teatise, mis registreeriti komisjonis numbriga SA.100636. Tulenevalt ELTL-i artikli 108 lõikest 3 ei saa toetust anda enne komisjonilt heakskiitva otsuse saamist.

Määruse § 2 lõige 2 näeb ette alternatiivse õigusliku aluse toetuse maksmiseks olukorras, kus riigiabi ajutine raamistik ei ole kohaldatav. Riigiabi ajutine raamistik sätestab põllumajandustootjale antava toetuse maksimaalseks määraks 290 000 eurot. Seejuures tuleb arvesse võtta erinevate abi andjate poolt riigiabi ajutise raamistiku alusel antud abi (nt Maaelu Edendamise SA antud abi). Kui põllumajandustootjal on riigiabi ajutise raamistiku osas 3.1 ettenähtud piirmäär 290 000 eurot täitunud ja seetõttu talle selle raamistiku alusel abi andmist kohaldada ei saa, on põllumajandustootjale siiski võimalik abi anda komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse ELTL artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17), alusel kuni 25 000 eurot. Täpsemalt on EL-i õigusaktide kohaldamist ja piirmääradega seonduvat selgitatud seletuskirjas § 5 selgitava osa juures.

---

¹ Konsolideeritud versioon on kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-11/TF_consolidated_version_amended_18_nov_2021_en_1.pdf

Eelnõu §-s 3 sätestatakse toetatav tegevus. Toetust antakse COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangust tekkinud majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks piimatõugu lehma kasvatus ja seakasvatuse tegevusvaldkonnas, mis nii Maaeluministeeriumi 2021. aasta II poolaastal tehtud analüüside kui ka põllumajandussektori enda edastatud teabe põhjal on identifitseeritud kui koroonaviiruse jätkuvalt puhangust negatiivselt mõjutatud tegevusvaldkonnad. Kahjud on tekkinud ja tekivad jätkuvalt piima ja sealiha madalast müügihinnast, mis kohati ei kata nende toodete tootmiseks tehtud kulutusi ja vähendavad tootjate jätkusuutlikkust pikemas perspektiivis.

Piimasektoris tõi COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangu tõkestamiseks kõikjal maailmas võetud meetmete rakendamine kaasa piima keskmise kokkuostuhinna suure languse 2020. aasta II kvartalis. Eestis kukkus piimahind juuniks märtsiga võrreldes 12,6% võrra. Piimahinna suure languse kompenseerimiseks maksti piimatootjatele 4,3 mln eurot erakorralist toetust (maksti välja juunis 2021. aasta), mis kompenseeris maist kuni detsembrini võrdluses varasema 12 kuuga turult saadava tulu vähenemisest (~7,8 mln eurot) ca 55%. 2020. aasta suvel hakkas ka Eestis piimahind taas vähehaaval ülespoole liikuma. 2020. aasta lõpu ja 2021. aasta alguse kuudel kokkuostuhinna tõus aga peatus ning tootjate poolt kokkuostjatele realiseeritud piima väärtuse miinus hakkas aastatagusega võrreldes uuesti kasvama. 2021. aasta I kvartalis jäi kokkuostetava piima väärtus aastatagusest sama perioodi väärtusest kokku ca 3 mln euro võrra väiksemaks. Pärast 2021. aasta I kvartalit on keskmine piima kokkuostuhind Eestis küll veidi tõusnud, kuid tootmissisendite (eelkõige ostusööt, energia) suure hinnatõusu tõttu eriti II poolaastal ei kata see endiselt piima tootmise omahinda ning tootjate likviidsusprobleemid on suurenenud. Piimatootmises moodustavad söödakulud kogukuludes 33% (sh ostusööt 53%), energia 7%. Võttes arvesse ostusööda kallinemist söödaodra hinnatõusu arvelt (alates 2021. aasta algusest +16% septembriks 2021 või 2019. aasta sügisega võrreldes +33%) suurenevad kogukulud aastas 3%, kuid kokku ostetava koguse väärtus 2,6%. Piimasektoris on tootmistükkel pikk ning karja taastamine turuolukorra paranedes võtab aega, mistõttu on karjade säilitamise ennetavad meetmed väga suure tähtsusega.

Eesti sealihasektor on kitsa spetsialiseerumisega ehk nende ettevõtete majandustegevus on tugevalt sõltuv vaid seakasvatusest ehk väga suure osa ettevõtete (~85%) majandustegevusest on sõltuv vaid seakasvatusest. 2020. aasta keerulise olukorra leevenduseks maksti 2021. aasta juunis seakasvatuse erakorralise toetusena emistele ja nuumsigadele 3,67 mln eurot. Kuna sealiha kokkuostuhinnad ei ole 2021. aastal pandeemiaeelsele tasemele tõusnud, olles pärast 2020. aasta märtsi oluliselt madalamad (kuu vaates -2% kuni -20% võrreldes märtsi 2020 kokkuostuhinnaga). Ka muutused kokku ostetava liha koguses ei ole taganud ettevõtjatele pandeemiaeelset tasemel sissetulekut – 2021. aasta kaheksa kuu sealiha kokkuostu väärtus on ca 2 mln eurot (-5%) väiksem kui 2019. aasta kaheksa kuu sealiha kokkuostu väärtus (2020 ei ole sobilik võrdlusbaas kuna jääb kriisiaegsesse perioodi). Seakasvatuses moodustab söödaku 50% kogukuludest (sh 99% ostusööt), energia 4%, tööjõukulud 11%. Võttes arvesse ainuüksi söödaodra hinnatõusu (alates 2021. aasta algusest +16% septembriks 2021 või 2019. aasta algusega võrreldes +33%) suurenevad kogukulud ca 12%, kuid tulu väheneb -5%, mis seab kuludega toimetuleku tugeva surve alla. Toetusega vähendatakse seakasvatuse likviidsusprobleemi püsikulude osalise hüvitamise kaudu.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud nõuded taotlejale.

Eelnõu § 4 lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse põllumajandustoodete esmatootmisega tegelevale füüsilisest isikust ettevõtjale (edaspidi *FIE*) või juriidilisele isikule piimatõugu lehma kasvatus ja seakasvatuse tegevusvaldkonnas.

Eelnõu § 4 lõikes 2 kohaselt antakse toetust taotlejale, kes pidas põllumajandusloomade registri andmete kohaselt 2021. aasta 30. septembri seisuga vähemalt ühte piimatõugu lehma. 30. septembri 2021. aasta seisuga põllumajandusloomade registris registreeritud piimatõugu

lehmade hulka arvatakse kõik põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” alusel õigel ajal registreeritud piimatõugu lehmad. 2021. aasta 30. septembri seis võetakse toetuse taotlemisel aluseks kaalutlusel, et ühelt poolt võimaldab see anda toetust võimalikult aktuaalselt piimalehma kasvatamisega tegelevatele isikutele, teiselt poolt aga väldib see võimalikke taotlejapoolseid registriandmete muutmist².

Eelnõu § 4 lõike 3 kohaselt antakse toetust taotlejale, kes pidas 2021. aasta 30. septembri seisuga vähemalt ühte siga, kelle pidamisest oli teavitanud hiljemalt 27. oktoobriks ja kes tasus 2020. aastal Maksu- ja Tolliameti (edaspidi *MTA*) TSD ja E-vormi andmetel töjõukulu. Selliselt tagatakse toetuse jõudmine seakasvatajateni, kellel on püsikulud seotud töötajatega. Juhul kui taotleja on saanud Eesti Töötukassalt töötasu hüvitist, siis ei maksta talle seakasvatuse tegevusvaldkonnas toetust sama abikõlbuliku kulu kohta. Teavitamise viimane kuupäev on valitud 27. oktoober ehk viimane kuupäev enne Vabariigi Valituse otsust raha eraldamise kohta seetõttu, et toetada seapidajaid, kes on andmed seapidamise kohta esitanud võimalikult värske seisuga.

Põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” kohaselt peab loomapidaja neli korda aastas (31. märtsi, 30. juuni, 30. septembri ja 31. detsembri seisuga) esitama teatise oma sigade üldarvu kohta ja üks kord aastas loomakasvatuskategooriate (vanuserühmade) kaupa. 30. septembri seisuga tuleb esitada teatis sigade üldarvu kohta. Seega ei ole oluline, kas teavitus puudutab emiseid, kesikuid või mõnda teise vanuserühma kuuluvaid sigu.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt ei tohi taotleja olla raskustes olev ettevõtja komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), artikli 2 punkti 18 tähenduses seisuga 31. detsember 2019. Erand kohaldub mikro- ja väikeettevõtjale (alla 50 töötaja), kes võisid olla raskustes ka 31. detsembri 2019. aasta seisuga, kuid kelle suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi ajutise raamistiku punkti 22 punktidest c ja ca. Toetust taotlev keskmise suurusega (alates 50 töötajat) ja suurettevõtja (alates 250 töötajat) ei võinud olla raskustes 31. detsembri 2019. aasta seisuga.

Raskustes olev ettevõtja on defineeritud komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 2 punktis 18. Nimetatud sätte kohaselt loetakse raskustes olevaks ettevõtjaks muu hulgas ettevõtja, kes vastab vähemalt ühele järgmistest tunnustest:

- a) Kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi koos *VKE*)), kes on akumulbeeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulbeeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse tulemuse, mis ületab poolt märgitud osa- või aktsiakapitalist. Piiratud vastutusega

---

² Põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” § 3 lõike 4 ning § 7 lõike 1 kohaselt on veiste puhul loomapidajal võimalik järglane registreerida tagantjärele 20 + 7 päeva jooksul. Seega, kui toetuse taotlemisel võetakse aluseks 30. septembri registreerimis, siis tuleb arvestada, et kuni 27. oktoobrini võib registreerimis igati õiguspäraselt veel muutuda.

- äriühinguteks loetakse osaühing, millel on osadeks jaotatud osakapital (äriseadustiku § 135), ja aktsiaselts, millel on aktsiateks jaotatud aktsiakapital (äriseadustiku § 221).
- b) Äriühing (v.a alla kolme aasta tegutsenud VKE), kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest ja kes on kaotanud kogunenud kahjumi tõttu üle poole oma arvetel olevast kapitalist.
  - c) Kui asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab riigisisese õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele.
  - d) Ettevõtja, kes ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul:
    - ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus on olnud suurem kui 7,5 ja
    - ettevõtte EBITDA (*earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization*) suhe intressimaksete kattevarasse on olnud alla 1,0.

Eelnõu § 4 lõikes 5 sätestatakse, et taotleja, kes on füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik, taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded peavad olema taotluse esitamise ajaks registrile esitatud, kui majandusaasta aruande registrile esitamine on õigusaktide kohaselt nõutav. Kui taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande registrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks saabunud, võetakse aluseks sellele majandusaastale vahetult eelnenud majandusaasta aruanne. Antud säte on vajalik ettevõtte suuruse määramiseks. Ettevõtete suurus määratletakse vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014, I lisale, Komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ, mis avaldati Euroopa Liidu Teatajas 20. mail 2003. aastal (ELT L 124, lk 36). Ettevõtte suuruse määramist on selgitatud Euroopa Liidu VKEdede määratlust käsitlevas teatmikus³.

Eelnõu §-s 5 on sätestatud toetuse ühikumäär ja toetuse suuruse arvutamine.

Eelnõu § 5 lõike 1 järgi arvestab PRIA piimalehma ühikumäära arvutamisel vastavate rahaliste vahendite olemasolu, lubatud toetuse maksmise piirmäärasid (milleks on toetuse maksimaalne suurus taotleja kohta ning taotleja vähese tähtsusega abi suurus jooksva ja kahe eelneva majandusaasta kohta) ja võtab arvesse kõikide nõuetele vastavate piimalehmade arvu. Leitav ühikumäär on võrdne jagatisega, mis saadakse vastava tegevusvaldkonna kohta eraldatud toetussumma jagamisel vastava tegevusvaldkonna kõikide nõuetele vastavate piimalehmade arvuga arvestades kohalduvate piirmääradega toetuse saaja kohta.

Eelnõu § 5 lõike 2 järgi arvestab PRIA seakasvatuse toetuse suuruse arvestades vastavate rahaliste vahendite olemasolu, lubatud toetuse maksmise piirmäärasid (milleks on toetuse maksimaalne suurus taotleja kohta ning taotleja vähese tähtsusega abi suurus jooksva ja kahe eelneva majandusaasta kohta), MTAlt saadud TSD ja E-vormi andmetel toetuse taotlejate tööjõukulude summat. Toetussumma kujuneb osatähtsusega makstud tööjõukuludest (brutotöötasu või võlaõigusliku lepingu kohane brutotasu koos sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga).

Eelnõu § 5 lõike 3 kohaselt on toetuse määr seakasvatuse tegevusvaldkonnas kuni 70 protsenti taotleja tasutud tööjõukuludest ja ei ületa taotleja 2020. aastal seakasvatusest saadud müügitulu. Juhul kui majandusaasta aruandest ja tuludeklaratsiooni vormilt E ei selgu seakasvatusest saadud müügitulu, ei tohi toetussumma ületada põllumajanduslikku müügitulu. Põllumajanduslik müügitulu on tuludeklaratsiooni vormil E rida 2.1.1 (Põllumajandussaaduste võõrandamine, tulu kauba müümisest või vahendamisest ja teenuse osutamisest). Müügitulu seatakse üheks kriteeriumiks seetõttu, et toetada just seakasvatuse tegevusvaldkonda. Võimalikest toetuse taotlejatest ~15% on ettevõtteid, kelle seakasvatusest saadud müügitulu osakaal on väike. Juhul kui mõne taotleja puhul ei ole müügitulu andmeid võimalik majandusaasta aruandest ega ka tuludeklaratsiooni E vormilt, selgitab PRIA ajakohase teabe välja taotlejalt. Eelkõige võib kõne

³ http://publications.europa.eu/resource/cellar/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1.0017.01/DOC_1

alla tulla olukord, kus ettevõtja ei majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga või on alustanud tegevust 2020. keskel.

Eelnõu § 5 lõike 4 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta riigiabina antava toetuse puhul riigiabi ajutise raamistiku punkti 23 alapunktis a sätestatud 290 000 eurot. Piirmäär puhul tuleb arvesse võtta erinevate abi andjate riigiabi ajutise raamistiku osa 3.1 alusel antud abi (nt Maaelu Edendamise Sihtasutuse poolt). Üle 290 000 eurost toetust on võimalik maksta üksnes juhul, kui on kohaldatav eelnõu § 5 lõige 6.

Eelnõu § 5 lõikes 5 on sätestatud ühe ettevõtja käsitus, mis tuleneb EL-i õiguses rakendatavast põhimõttest, mille kohaselt mitut eraldiseisvat ettevõtjat võidakse riigiabieeskirjade kohaldamise eesmärgil lugeda üht majandusüksust moodustavaks. Sel juhul peetakse seda majandusüksust asjaomaseks ettevõtjaks. Euroopa Kohus arvestab enamusosaluse olemasolu ning muid asjaomaseid funktsionaalseid, majanduslikke ja orgaanilisi sidemeid.⁴ Eelnõu kohaselt loetakse üheks ettevõtjaks konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad.

Eelnõu § 5 lõike 6 kohaselt on teatud tingimuste täitmisel võimalik anda toetust vähese tähtsusega abina. Samuti on selle määru alusel antavat toetust võimalik suurendada kuni 25 000 euro võrra. Eelnõu § 5 lõike 6 kohaselt ei tohi juhul, kui rakendatakse komisjoni vähese tähtsusega abi määrust (EL) nr 1408/2013⁵, jooksva majandusaasta ja sellele eelnenud kahe majandusaasta jooksul antud põllumajandusliku vähese tähtsusega abi ületada ühe ettevõtja kohta 25 000 eurot. Vähese tähtsusega abi määrust kohaldatakse juhul, kui riigiabi ajutise raamistiku punkti 23 alusel on riigiabi piirmäär ületatud.

Vähese tähtsusega abi vaba jääki ning saadud riigiabi andmeid saab kontrollida riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrist (www.fin.ee/riigiabi).

Seejuures eelnõu § 5 lõike 7 kohaselt loetakse sama paragrahvi lõike 6 rakendamisel üheks ettevõtjaks isikud komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 2 lõike 2 tähenduses (sh kui ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust). Nimetatud nõue tuleneb komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 2 lõikest 2 ja artikli 3 lõikest 3a.

Eelnõu § 5 lõike 8 kohaselt arvestatakse sama paragrahvi lõigete 4 ja 6 rakendamisel asjakohaseid EL-i riigiabi aktides sätestatud kumuleerimisreegleid. Viidatud reeglid on sätestatud riigiabi ajutise raamistiku punktis 20 ning komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artiklis 5. Vähese tähtsusega abi võib kumuleerida samade abikõlblike kulude osas riigiabiga, kui ei ületata vastavaid asjakohaseid määrasid. Erinevate abikõlblike kulude kumuleerimine on samuti lubatud.

Eelnõu § 5 lõikega 9 sätestatakse, et piimatõugu lehmade puhul arvutatakse toetuse suurus piimatõugu lehmade arvu järgi, keda taotleja pidas § 4 lõikes 2 sätestatud kuupäeva seisuga.

Eelnõu § 5 lõikega 10 sätestatakse, et seakasvatuse tegevusvaldkonnas arvutatakse toetuse suurus 2020. aastal tasutud tööjõukulude alusel, mille hulka kuulub brutotöötasu, võlaõigusliku lepingu kohane brutotasu, sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Tuludeklaratsiooni vormilt E võetakse aluseks ridade 2.2.4 kuni 2.2.9 summa.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetuse taotlemine.

---

⁴ Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELTL-i artikli 107 lõike 1 tähenduses (2016/C 262/01, punkt 11 ning seal viidatud Euroopa Kohtu praktika, kättesaadav aadressil [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN).

⁵ Komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 konsolideeritud versioon on kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02013R1408-20190314>.

Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt esitatakse toetuse taotlemiseks ajavahemikul 1. kuni 7. detsember 2021 PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le taotlus, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud andmed;
- taotluse esitaja nimi ja registrikood;
- tegevusvaldkond, milles tekkinud majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks toetust taotletakse;
- teave selle kohta, kas taotleja on autonoomne ettevõtja, partnerettevõtja või seotud ettevõtja;
- teave taotleja kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muul alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta;
- taotleja nõusolek toetuse saamiseks vähese tähtsusega abina § 2 lõikes 2 sätestatud juhul.

Esitatava taotluse sisu üheselt mõistetavuse tagamiseks töötab PRIA välja taotluse vormi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu taotluse esitamiseks.

Eelnõu § 6 lõikes 2 täpsustatakse, et mitme toetatava põllumajandusliku tegevusvaldkonnaga tegelemisel võib taotleja esitada taotluse toetuse saamiseks ühe või mõlema tegevusvaldkonna kohta.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse toetuse taotluse kontrollimine.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt vaatab PRIA taotluse läbi, selgitades välja selles esitatud andmete piisavuse ja korrektsuse. Seejärel kontrollib PRIA taotleja vastavust nõuetele.

Piimatõugu lehma kasvataja esitatud taotluse puhul teeb PRIA põllumajandusloomade registrisse kantud andmete alusel kindlaks need piimatõugu lehma kasvatajad, kes 2021. aasta 30. septembri seisuga pidasid vähemalt ühte piimatõugu lehma.

Seakasvataja esitatud taotluse puhul teeb PRIA:

- a) põllumajandusloomade registrisse kantud andmete alusel kindlaks need seapidajad, kes 2021. aasta 30. septembri seisuga pidasid vähemalt ühte siga, võttes arvesse viimase teavituse esitamise kuupäevana 27. oktoober 2021. aastal.
- b) MTAlt saadud andmete alusel kindlaks taotlejate 2020. aastal makstud tööjõukulude summa.
- c) MTAlt saadud andmete alusel füüsilisest isikust ettevõtjate põllumajandusliku müügitulu ja äriregistrile esitatud 2020. aasta majandusaasta aruannete andmete alusel müügitulu seakasvatusest.
- d) Eesti Töötukassa andmetele tuginedes kindlaks isikud, kes on saanud perioodil 2020 kuni 2021 töötasu hüvitist⁶.

PRIA teeb kõikide taotlejate puhul kindlaks ettevõtja suurusklassi – väike-, keskmine ja suurettevõtja ning kontrollib, et ettevõtja puhul ei ole algatatud likvideerimismenetlust ja et keskmise suurusega ja suurettevõtjad ei olnud raskustes 31. detsembri 2019. aasta seisuga (§ 4 lõige 3). Eelkõige saab seda kontrollida äriregistrile esitatud majandusaasta aruande alusel.

Edasi selgitab PRIA välja, kas nõuetele vastava toetuse taotleja, arvestades ühe ettevõtja nõuet, toetussumma jääb riigiabi kumuleerimisreegleid järgides riigiabi ajutises raamistikus ettenähtud 290 000 euro limiidi piiresse või mitte. Piirmäära kontrollitakse eelkõige konkurentsiseaduse alusel peetava riigiabi ja vähese tähtsusega abi registri andmete alusel. Kui nõuetele vastava toetuse taotleja 290 000 euro limiit on juba enne käesoleva määruse alusel antava toetuse lisandumist täis või kui toetuse lisandumisega limiiti ületatakse, siis selgitab PRIA välja, kas taotlejale on võimalik vastavalt kas kogu toetussumma või riigiabi ajutises raamistikus ettenähtud limiiti ületav toetussumma osa anda komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 kohaselt vähese tähtsusega abina. Nimetatud määruse artikli 2 lõikes 2 sätestatud ühe ettevõtja nõudele vastamist saab kontrollida eelkõige äriregistri andmete alusel.

---

⁶ [Töötasu hüvitis | Töötukassa \(tootukassa.ee\)](https://tootukassa.ee)

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt esitab PRIA MTAle toetust taotlenud seakasvatuse tegevusvaldkonnas isikute nimekirja 2020. aastal tasutud tööjõukulude ja füüsilisest isikust ettevõtjate põllumajandusliku müügitulu saamiseks. Vastavalt [maksukorralduse seaduse](#) § 29 punktile 30 võib maksuhaldur avaldada PRIA-le teavet seoses maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses nimetatud ülesannete täitmiseks. Põllumajanduslik müügitulu on tuludeklaratsiooni vormil E rida 2.1.1 (Põllumajandussaaduste võõrandamine, tulu kauba müümisest või vahendamisest ja teenuse osutamisest).

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt edastab MTA PRIA-le seakasvatuse tegevusvaldkonnas toetuse taotluse esitanud isikute 2020. aastal makstud tööjõukulude ja põllumajandusliku müügitulu summad eurodes.

Eelnõu § 7 lõike 4 kohaselt teeb taotleja PRIA-le teatavaks kõik taotluse rahuldamise otsustamiseks vajalikud asjaolud.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse taotluse rahuldamine ja toetuse maksmine.

Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse sellise tähtaja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole hiljemalt 31. jaanuariks 2022. aastal, kuid mitte enne, kui Euroopa Komisjon on põllumajandusliku riigiabi teatise kohta teinud lubava otsuse.

Eelnõu § 8 lõike 2 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses sätestatud alustel.

Eelnõu § 8 lõike 3 kohaselt ja juhul kui Euroopa Komisjoni otsusest tulenevalt muudetakse toetuse andmise tingimusi, antakse taotlejale tähtaeg taotluse meetme tingimustega kooskõlla viimiseks. Kui taotleja ei ole nõus taotluse muutmise või ei muuda taotlust määratud tähtaja jooksul, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Eelnõu § 8 lõike 4 kohaselt juhul kui Euroopa Komisjon põllumajandusliku riigiabi luba ei anna ning toetust ei ole võimalik anda vähese tähtsusega abina, jäetakse esitatud taotlus rahuldamata.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse Maaeluministri 18 jaanuari 2021. a määrust nr 6 „2021. aastal maaelu ja põllumajandusturu korraldamiseks antavad toetused” määruse muutmine. Muudatuse kohaselt lisatakse COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus piima- ja sealihatootjatele 2021. aastal maaelu ja põllumajandusturu korraldamiseks antavate toetuste nimekirja.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse määruse kehtivus. Määrus kehtib kuni 31. detsembrini 2022. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks järgmised Euroopa Liidu õigusaktid:

- Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2020. a teatis „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis” (ELT C 91 I, 20.03.2020, lk 1–9);
- komisjoni määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Toetusega hüvitatakse osaliselt COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamiseks rakendatud meetmete negatiivsest mõjust tingitud põllumajandustootjate sissetuleku vähenemine, aidates sellega kaasa likviidsusprobleemide lahendamisele ja pankrotiohu vältimisele.

Piimatõugu lehmade kasvatus tegevusvaldkonnas oli piima kokkuostu keskmine väärtus ajavahemikul 2020. aasta jaanuar kuni märts 62 mln eurot, ajavahemikul 2021. aasta jaanuar kuni märts 59 mln eurot ehk 3 mln eurot väiksem ja edasine kokkuostu väärtus on kasvav. Kuid 2021. aasta kiire sisendite hinna tõusu mõjul näeme olulist piimatootmise omahinna kasvu. Maaeluministeeriumi hinnangu aluseks on FADN piimatootmise tootmistüübi kulude struktuur, FADN piimatootmise omahinna (2019. aastal 299 €/t) ja SA 2021 aasta hinnaindeksid. Võttes arvesse 2021. aasta kolmanda kvartali hinnaindeksid, on võrdluses 2019. aasta kolmanda kvartaliga energiahinnad suurenenud 7,5%, rapsikoogi hinnad 39%, tarbijahinnaindeksi aastakeskmine kasv +2,3% ja tööjõukulud +13%. Sellise sisendihinna kasvu juures 2021. aasta II poolaastal võib aastakeskmine piima kokkuostuhind (312 €/t) jääda madalamaks tootmise omahinnast (hinnang 324 €/t) ning sektori tulu puudujäägiks kujuneb ca 9,8 mln eurot, millest erakorralise toetusega kompenseerime ca 31%.

Seakasvatuse tegevusvaldkonnas jätkub 2021. aastal kokkuostuhinna langus, mis on vähendanud tulu 2021. aasta kaheksa kuuga võrdluses 2019. aasta kaheksa kuuga (pandeemiaeelne periood võrdluseks) 2 mln euro võrra ja I kvartali 2021 võrdluses 4 mln euro võrra (pandeemiaeelne periood). Seakasvatuses moodustab söödakulu (99% ostusööt) 50% kogukuludest, tööjõukulud 11%. Kallinevate sisendihindade (söödaodra hinna muutus sept 2021 vs sept 2019 +33%, III kv 2021 vs III kv 2019 +20%) seab surve alla sektoris püsikuludega toimetuleku. Sektori tööjõukulu kokku oli 2020. aastal ca 16,6 mln eurot, kuid arvesse võttes sektori riigiabi ja vähese tähtsusega abi jääke, on võimalik tööjõukulusid kuni 70% ulatuses kompenseerida maksimaalselt kokku kuni 3,9 mln euro ulatuses. Arvestades täitunud piirmäärasid ja eraldatud rahalisi vahendeid on võimalik kompenseerida sektori tööjõukuludest kuni 44%.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Vabariigi Valitsuse reservist eraldatakse põllumajandussektori erakorraliseks toetamiseks 5,5 miljonit eurot, millest 2% (110 000 eurot) on toetuse administreerimiskulud.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile. Kooskõlastamisel esitatud märkuste ja ettepanekute tabel on toodud seletuskirja lisan.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron
Kantsler